
ROZWÓJ MOWY DZIECKA

opracowała mgr Wiesława Tudaj

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 1 MIESIĄC

ROZWÓJ MOWY

- ▶ płacz, dźwięki podobne do cichego pomrukiwania, sapanie, kwilenie, mlaśnięcia i inne trudne do nazwania dźwięki.
- ▶ **Sprawności motoryczne i manualne:** niskie unoszenie głowy, postawa embrionalna.
- ▶ **Rozwój spostrzegania wzrokowego:** umiejętność skupienia wzroku na twarzy dorosłego- dzieci lubią pomalowane usta na czerwono bądź inny widoczny z daleka kolor,
- ▶ skupianie twarzy na mocno skonstrastowanych krawędziach, czyli np. na styku barwy białej i czarnej.
- ▶ skupienie wzroku podczas leżenia na brzuchu na czerwonym pierścieniu, przesuwanym po prześcieradle.

U noworodków z zakłóceniami rozwoju mogą nie pojawić się w/w umiejętności.

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 2 MIESIĄC ŻYCIA

ROZWÓJ MOWY

- ▶ Początki gaworzenia- początkowo zdolności artykulacyjne obejmują samogłoski.
 - ▶ **UWAGA- gaworzą również dzieci, u których język nie rozwija się prawidłowo w kolejnych etapach np. dzieci autystyczne, niesłyszące, upośledzone umysłowo. „Badania dowodzą jednak, że zwłaszcza u dzieci niesłyszących, wbrew dotychczasowym przypuszczeniom- gaworzenie nie rozwija się poprawnie i już na tym etapie można dostrzec wiele nieprawidłowości.**
 - ▶ **Sprawności motoryczne i manualne:** unoszenie głowy pod kątem 45”
 - ▶ od 0-2 miesięcy odruch chwytny bez kontroli woli.
 - ▶ dotykanie własnego ciała i tego, co jest bliskie -2-3 miesiąc życia
 - ▶ **Rozwój spostrzegania wzrokowego:** U zdrowego dziecka po ukończeniu 2 miesiąca, pojawia się reagowanie mimiką na twarz dorosłego, śledzenie wzrokiem osoby poruszającej się.
 - ▶ **Rozwój spostrzegania słuchowego:**
 - ▶ reagowanie na rytm głośnych kroków
 - ▶ reakcje na dźwięki płynące z otoczenia
-

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 3 MIESIĄC

ROZWÓJ MOWY:

- ▶ **Gaworzenie trwa**
- ▶ **Sprawności motoryczne i manualne:**
- ▶ unoszenie głowy pod kątem 90', utrzymanie sztywnej główki przez około 1 minutę podczas pionowego trzymania,
- ▶ pierwsze krótkie próby siedzenia z całkowitą pomocą opiekuna (warunek- dziecko utrzymuje sztywną główkę),
- ▶ pierwsze próby przyjmowania pozycji stojącej, dziecku udaje się na krótko usztywnić nogi w kolanach,
- ▶ potrafi chwycić włożoną w rączkę zabawkę,
- ▶ unoszenie głowy w pozycji na brzuchu,
- ▶ **Rozwój spostrzegania wzrokowego:**
- ▶ reagowanie uśmiechem na uśmiech osoby dorosłej,
- ▶ śledzenie obrazu znikającego z pola widzenia, obracanie głowy za przedmiotem lub osobą,
- ▶ 3-miesięc niemowlęta preferują barwy: czerwoną i żółtą.
- ▶ **Rozwój spostrzegania słuchowego:**
- ▶ wsłuchiwanie się w wypowiedzi osób dorosłych,
- ▶ zatrzymanie ruchów na dźwięk dzwonka,

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 4 MIESIĄC ROZWÓJ MOWY

- ▶ Pojawienie się pierwszych spółgłosek- spółgłoski prymarne: p, b, m- stąd później pierwsze słowa „mama”, „papa”, „baba”,
 - ▶dalsze doskonalenie samogłosek,
 - ▶**Sprawności motoryczne i manualne:**
 - ▶unoszenie głowy pod kątem 90', utrzymanie sztywnej główki podczas pionowego trzymania,
 - ▶dalsze doskonalenie umiejętności siedzenia z całkowitym podparciem i z pomocą opiekuna,
 - ▶przytrzymywane pod pachami niemowlę opiera nóżki o podłoże i utrzymuje na nich ciężar ciała,
 - ▶chwyt prosty tzw. „małpi chwyt”,
 - ▶unoszenie głowy w pozycji na plecach,
 - ▶4-5 mies. życia (nieobowiązkowo)- obrót na bok,
 - ▶ **Rozwój spostrzegania wzrokowego:**
 - ▶Widzenie stereoskopowe- trójwymiarowe,
 - ▶oglądanie grzechotki podczas potrząsania nią ruchem nieukierunkowanym,
 - ▶oglądanie małych przedmiotów położonych na stole.
 - ▶ **Rozwój spostrzegania słuchowego:** -
 - ▶słuchanie dźwięków grzechotki,
 - ▶słuchanie odgłosów wywołanych przez poruszającego przedmiotami dorosłego.
-

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 5 MIESIĄC ROZWÓJ MOWY

- ▶ Dziecko zaczyna budować sylaby ze spółgłosek i samogłosek prymarnych
- ▶ pojawiają się również spółgłoski „t”, „d”, „g”,
- ▶ pojawienie się GAWORZENIA SAMONAŚLADOWCZEGO- dziecko słuchając swoich własnych realizacji, zaczyna je powtarzać, czyli naśladować,
- ▶ brak takich zachowań może wskazywać na zaburzenia w rozwoju mowy, w tym na poważne uszkodzenia słuchu,
- ▶ **Sprawności motoryczne i manualne:**
 - ▶ unoszenie się na przedramionach, odwracanie głowy w kierunku bodźca,
 - ▶ samodzielne siedzenie z podparciem,
 - ▶ doskonalenie umiejętności utrzymywania sztywno prostych nóg,
 - ▶ wyciąga rączkę znajdującą się nad jego głową
 - ▶ chwyt prosty,
 - ▶ wyciąganie rączki po przedmiot, przekładanie zabawki z rączki do rączki,
 - ▶ obrót z pleców na brzuch,
- ▶ **Rozwój spostrzegania wzrokowego:**
 - ▶ utrzymanie zabawki w dłoni i koncentrowanie wzroku na innym przedmiocie,
 - ▶ koncentrowanie wzroku na ustach mówiącej osoby dorosłej ,
- ▶ **Rozwój spostrzegania słuchowego:**
 - ▶ słuchanie wypowiedzi opiekunów,

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 6 MIESIĄC ROZWÓJ MOWY

- ▶ powtarzanie- naśladowanie sylab charakterystycznych dla języka - gaworzenie samonaśladowcze - powtarza i naśladuje swoje własne realizacje.
- ▶ **Sprawności motoryczne i manualne:**
 - ▶ swobodne odwracanie głowy w kierunku bodźca, utrzymanie sztywnej główki w pozycji pionowej,
 - ▶ samodzielne siedzenie bez podparcia (zwykle dziecko przytrzymuje się jeszcze np. łóżeczka),
 - ▶ podciągane za rączki przechodzi z pozycji leżącej lub siedzącej do stojącej; w pozycji stojącej podejmuje pierwsze próby stawiania kroczków,
 - ▶ chwyt dłoniowo- łokciowy,
 - ▶ obrót z brzucha na plecy ,
- ▶ **Rozwój spostrzegania wzrokowego:**
 - ▶ oglądanie przedmiotów podczas manipulowania nimi,
 - ▶ umiejętność oceniania odległości, w jakiej znajdują się przedmioty,
 - ▶ spoglądanie za przedmiotem, który spadł ze stołu,
- ▶ **Rozwój spostrzegania słuchowego:** -
 - ▶ manipulowanie przedmiotami w celu wydobywania nowych dźwięków,
 - ▶ słuchanie własnych produkcji- powtarzanie sylab,

ROZWÓJ MOWY

WIEK DZIECKA: 7 MIESIĄC ROZWÓJ MOWY

- c.d. gaworzenia samo naśladowczego.
 - Sprawności motoryczne i manualne:**
 - samodzielne siedzenie bez podparcia, zdolność wykonywania ruchów w pozycji siedzącej,
 - dziecko samodzielnie stoi,
 - pełzanie- (nieobowiązkowo),
 - pojawia się chwyt nożycowy,
 - Rozwój spostrzegania wzrokowego:**
 - 6-7 mies. oglądanie przedmiotów podczas manipulowania nimi,
 - umiejętność oceniania odległości, w jakiej znajdują się przedmioty,
 - spoglądanie za przedmiotem, który spadł ze stołu,
 - Rozwój spostrzegania słuchowego:**
 - manipulowanie przedmiotami w celu wydobycia nowych dźwięków,
 - słuchanie własnych produkcji- powtarzanie sylab.
-

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 8 MIESIĄC

ROZWÓJ MOWY

▶Ok. 8 miesiąca dziecko zaczyna rozumieć wypowiedzi zabarwione emocjonalnie- komunikaty muszą być proste i krótkie oraz podparte gestem i mimiką, aby były dla dziecka czytelnym komunikatem np. „brawo”- dziecko nie będzie jeszcze potrafiło powtórzyć intencjonalnych wyrażań, ale będzie je rozumiało.

▶Nawet gdy dziecko mówi sylaby: ma ta to nie po to by przywołać mamę czy tatę,

▶**Sprawności motoryczne i manualne:**

▶samodzielne siedzenie z pozycji leżącej (w dowolny sposób)

▶pierwsze próby samodzielnego wstawania po uchwyceniu się podpory i podciągnięciu,

▶kształtuje się chwyt pensetowy - przeciwstawienie kciuka i palca wskazującego wykorzystanie po przejściu przez chwyt: chwyt całą dłońią- tzw. „małpim chwycie”,

▶dłoniowo- łokciowym – dziecko uruchamia staw łokciowy i zaczyna chwytać dłońią, ale z wyłączeniem kciuka

▶chwyt nożycowy z wykorzystaniem kciuka- przywodzenie kciuka do pozostałych palców

▶rączkowanie- (nieobowiązkowo)

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

▶ **Rozwój spostrzegania wzrokowego:**

- ▶ przyglądanie się przedmiotom, manipulując nimi (z przeciwstawieniem kciuka),
- ▶ poszukiwanie przedmiotu, który zniknął z pola widzenia,
- ▶ śledzenie ruchu zabawek, wyrzucanym z łóżeczka,
- ▶ przeciąganie przedmiotu, który może dosięgnąć, zmieniając położenie ciała,
- ▶ naśladowanie czynności dorosłego,

▶ **Rozwój spostrzegania słuchowego:** -

- ▶ Niemowlę do końca 9 mies. uczy się rozumieć emocjonalnie zabarwione wypowiedzi rodziców.

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 9 MIESIĄC.

ROZWÓJ MOWY:

▶REWOLUCJA 9 MIESIĄCA- dzieci dzielą swoją uwagę z innymi i zaczynają rozumieć intencje komunikacyjną- pojawia się przed językowy komunikat- GEST WSKAZYWANIA PALCEM, często brak go u dzieci autystycznych.

▶**Sprawności motoryczne i manualne:**

▶dziecko doskonali umiejętność podnoszenia się, korzystając z niewielkiej podpory,
▶stawianie kroków z równoczesnym przytrzymywaniem się obiema rękami np. brzegu łóżeczka, mebli,
▶Pierwsze symptomy świadczące o preferencji ręki – początki lateralizacji,

▶ **Rozwój spostrzegania wzrokowego:**

▶przyglądanie się przedmiotom, manipulując nimi (z przeciwstawieniem kciuka),
▶poszukiwanie przedmiotu, który zniknął z pola widzenia,
▶śledzenie ruchu zabawek, wyrzucanym z łóżeczka,
▶przeciąganie przedmiotu, który może dosięgnąć, zmieniając położenie ciała,
▶naśladowanie czynności dorosłego,

▶**Rozwój spostrzegania słuchowego:** -

▶Niemowlę do końca 9 mies. uczy się rozumieć emocjonalnie zabarwione wypowiedzi rodziców. Dziecko uczy się rozumieć wypowiedzi dorosłych, (zrób kosi, kosi, stoczka kasę warzyła, rodzic chowa piłkę pod chustkę i pyta: gdzie piłka).

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 10 MIESIĄC ROZWÓJ MOWY

- ▶ intencja komunikacyjna pojawia się około 10 miesiąca życia,
- ▶ Świadomość sylaby wyprzedza świadomość fonemu,
- ▶ Powstają sekwencje sylab , zwykle tych samych.
- ▶ pojawiają się pierwsze słowa: mama, tata, baba, papa, da da, am, da (w znaczeniu „daj”),
- ▶ rozumienie prostych słów- najczęściej rzeczowników w mianowniku,
- ▶ **Sprawności motoryczne i manualne:**
- ▶ Pierwsze próby samodzielnego podnoszenia się z klęku lub raczkowania,
- ▶ Chodzenie z prowadzeniem za obie rączki,
- ▶ REWOLUCJA 9 MIESIĄCA: Gest wskazywania palcem,
- ▶ Początki dominacji stronnej- wcześniej dzieci praworęczne wybierają rękę
- ▶ 9-10 mies. stanie samodzielne
- ▶ **Rozwój spostrzegania wzrokowego:**
- ▶ Odwracanie kartek książki, ogadanie i pokazywanie obrazków,
- ▶ Wyjmowanie przedmiotów z pudełka,
- ▶ Dotykaniem palcem wskazującym szczegółów zabawek,
- ▶ Zamykanie pudełek,
- ▶ **Rozwój spostrzegania słuchowego:** -
- ▶ Kształtuje się słuch fonemowy umożliwiając powtarzanie zasłyszanych sylab,

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 11 MIESIĄC ŻYCIA

ROZWÓJ MOWY

- ▶ Rozumienie kilku słów z: rzeczowników w mianowniku,
- ▶ Reaguje na nazwy własne, imiona, czynności (kąpanie, spacer itp.)
- ▶ Nie rozumie jeszcze zdań, ale należy do dziecka mówić krótkimi frazami, celem dostarczenia precyzyjnych wzorców językowych,
- ▶ **Sprawności motoryczne i manualne:**
- ▶ Chodzenie z przesuwaniem przed sobą jako podpory np. krzesła, wózka, chodzika,
- ▶ **Rozwój spostrzegania wzrokowego:**
- ▶ oglądanie obrazków,
- ▶ Oglądanie zabawek, zwracanie uwagi na szczegóły, wskazywanie palcem,
- ▶ Oglądanie książeczek z obrazkami,
- ▶ **Rozwój spostrzegania słuchowego:** -
- ▶ Poruszanie się w rytm muzyki,
- ▶ Słuchanie i rozpoznawanie wyrażeń dźwiękonaśladowczych i pierwszych wyrazów,
- ▶ Odpowiednia reakcja na znaną melodię,

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 12 MIESIĄC

ROZWÓJ MOWY

- ▶ rozumienie prostych poleceń, niektórych nazw osób, przedmiotów oraz czynności,
- ▶ rozumie zakaz „nie wolno”,
- ▶ samodzielna artykulacja kilku wyrazów,
- ▶ powtarzanie sylab i słów wypowiedzianych przez dorosłego,
- ▶ dziecko rozumie już wiele prostych poleceń i pytań- potrafi zareagować na pytania typu: „*gdzie mama, tata, baba, lampa?*”- *reakcją dziecka jest popatrzenie w kierunku przedmiotu bądź wymienionej osoby.*

▶**Sprawności motoryczne i manualne:**

- ▶ 12-14 mies. samodzielne chodzenie,

▶**Rozwój spostrzegania wzrokowego:**

- ▶ Kontrolowanie wzrokiem czynności wykonywanych przy użyciu narzędzi (kredki, ołówka, pisaka, łyżki, grzebienia),
- ▶ Wykorzystanie sznurka, by przyciągnąć przedmiot,
- ▶ Wkładanie małego pudełka do dużego,

▶**Rozwój spostrzegania słuchowego:** -

- ▶ Analizator słuchu dziecka rocznego umożliwia mu rozumienie popartych gestem poleceń słownych.
-

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: OD 1 DO 2 ROKU ŻYCIA ROZWÓJ MOWY

- ▶ Do 1 roku życia najłatwiejsze są onomatopeje zbudowanych z sylab prymarnych w formie sylaby otwartej, np. MU, BE , PI, ME, itd. ROZUMIENIE WYPRZEDZA MÓWIENIE.
- ▶ **Sprawności motoryczne i manualne:**
- ▶ 3 mies.- przysiad,
- ▶ 13-14 mies. – doskonalenie chwytu pensetowego,
- ▶ 13-15 mies.- rysowanie znaczków, bazgranie,
- ▶ 13-16 mies.
- ▶ picie z kubka,
- ▶ 16 mies. – kopanie piłki,
- ▶ 16- 17 mies. wspinanie się, pierwsze próby samodzielnego mycia zębów,
- ▶ 17 mies. rzucanie piłki,
- ▶ 16-18 miesiąca - bieganie, budowanie wieży z 2 klocków,
- ▶ 19 mies. - budowanie wieży z 4 klocków,
- ▶ 19-20 mies. wchodzenie po schodach,
- ▶ 21 mies.- budowanie wieży z 5 klocków,
- ▶ 21-22 mies. pierwsze próby rozbieranie się,
- ▶ 22-23 mies. – podskakiwanie,
- ▶ 21-24 mies.- pierwsze próby jazdy na rowerku, budowanie konstrukcji na płaszczyźnie,

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 2 ROK ŻYCIA ROZWÓJ MOWY

- ▶ do końca 2 r. życia pojawiają się już wszystkie samogłoski ustne,
- ▶ większość wypowiedzianych spółgłosek jest zmiękczana,
- ▶ słaba pionizacja języka- potrzebna do głoski „l”- zastępowanej rozwojowo przez głoskę „j” oraz do innych trudniejszych głosek,
- ▶ czasami trudność sprawiają dzieciom spółgłoski wargowo- zębowe (w, f) oraz tylnojęzykowe (k, g)- najpóźniej jednak powinny się one pojawić do 3 r. życia,
- ▶ niedojrzałość narządów mowy powoduje, iż w mowie dzieci pojawiają się liczne:
 - ▶ uproszczenia grup spółgłoskowych
 - ▶ Upodobnienia bądź odpodobnienia
 - ▶ Metatezy- przestawki
 - ▶ Epentezy – wstawki
 - ▶ Substytucje – zastępstwa
- ▶ Zjawiska te same ustępują wraz ze zwiększeniem się możliwości artykulacyjnych
- ▶ Dziecko posługuje się kilkoma lub kilkunastoma słowami- nazywa domowników, otaczające zabawki np. bum bum to auto, fu fu to pociąg, mi jako miś, zwierzęta realizowane przez wyrażenia dźwiękonaśladowcze.

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 2 ROK ŻYCIA

ROZWÓJ MOWY

- ▶ Do 16 mies. Przewaga rzeczowników,
 - ▶ W 18 mies. Dalszy rozwój słownictwa, wypowiedzi w większości jednowyrazowe, rzadziej dwuwyrazowe bez odmiany, rozumienie prostych zdań – głównie poleceń i zakazów,
 - ▶ Pod koniec 2 r. życia często pojawiają się wypowiedzi dwuwyrazowe, choć nie zawsze jest to połączenie rzeczownika z czasownikiem, oraz pojawiają się w mowie dziecka dopełnienia i okoliczniki,
 - ▶ 2 latek mówi o sobie w 3 osobie, np. : Kubuś je.
 - ▶ U 2 latka zaczyna się kształtowanie związków przyczynowo- skutkowych,
 - ▶ Język ściśle związany z indywidualnymi doświadczeniami dziecka,
 - ▶ Dziecko często w tym wieku opuszcza przyimki lub zastępuje przyimki jednym uniwersalnym „a” np. „a domu”- w znaczeniu do domu, „a gółę”- na górę itd.
-

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 2 ROK ŻYCIA ROZWÓJ MOWY

- ▶ stały wzrost słownictwa:
- ▶ pojawienie się wypowiedzi dwuwyrazowych i początki fleksji jako pierwsza pojawia się deklinacja
- ▶ RZECZOWNIKI: nazwy osób, najczęściej członków rodziny: mama, tata, babcia, dziadek, ciocia, wujek, imiona rodzeństwa, pan, pani.
- ▶ Nazwy zwierząt: (zależy od doświadczeń dziecka) realizowane często poprzez onomatopeje: krowa, kot, pies, kura, ptak, koń, świnka, koza, baran, żaba, słoń, lew.
- ▶ Nazwy pokarmów: sok, mleko, jajko, kaszka, bułka, chleb, cukierek, czekolada, zupa, jabłko, masło, ser.
- ▶ CZASOWNIKI: (3os.lp) spać, jeść, pić, myć, dawać, iść, jechać, kupić, boleć, oglądać, siedzieć, bawić się, czytać, mówić, płakać, biegać, całować, upaść, rysować.

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 2 ROK ŻYCIA

ROZWÓJ MOWY:

- ▶ CZASOWNIKI: (3os.lp) spać, jeść, pić, myć, dawać, iść, jechać, kupić, boleć, oglądać, siedzieć, bawić się, czytać, mówić, płakać, biegać, całować, upaść, rysować.
- ▶ PRZYMIOTNIK i PRZYSŁÓWEK: duży, mały, gorący, zimny, dobry, zły, głodny. Ciepło, zimno, ładnie, brzydko, źle. (w tym czasie możliwe jest używanie jednego swoistego przymiotnika w kilku znaczeniach, np.: „be” zły, brzydki, gorący, brudny)
- ▶ ZAIMKI: tam, tu, to, co?, kto?, mój.
- ▶ PRZYIMKI: do, na, u, w, z, dla (niekiedy uniwersalny zaimek „a”, np.: „a mamy”, „a górę”, „a domu”)
- ▶ SPÓJNIKI: i
- ▶ LICZEBNIKI: jeden, dwa, trzy.
- ▶ PARTYKUŁY: nie

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 3 ROK ŻYCIA.

ROZWÓJ MOWY:

- ▶ W trzecim roku życia szybko i w sposób skokowy rozwija się system językowy- znaczne zmiany w długości wypowiedzianych zdań
 - ▶ Stan uczuciowy dziecka często determinuje szyk wyrazów w zdaniu
 - ▶ Dziecko poprawnie wymawia wszystkie samogłoski z wyjątkiem nosowych
 - ▶ Następuje zanik miękkości
 - ▶ Pojawienie się deklinacji rzeczownika
 - ▶ Może zdarzyć się, iż chłopcy będą używać rodzaj u żeńskiego w stosunku do swojej osoby- może być to spowodowane typowym dla tego wieku mechanizmem naśladownictwa i większą atencją matki
 - ▶ **Pod koniec 3 roku życia dziecko potrafi zbudować poprawnie zdania nie tylko pojedyncze ale i złożone** (chodzi o wypowiedź zbudowaną z prawidłowych składników)- dziecko w tym wieku może wypowiadać się jeszcze z błędami fleksyjnymi i artykulacyjnymi
 - ▶ Brak w mowie jedynie głosek dźwiękowych, charakterystyczne ustępowanie miękkości spółgłosek
 - ▶ Wzrost sprawności komunikacyjnej oraz społecznej
-

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 3 ROK ŻYCIA.

ROZWÓJ SPOSTRZEGANIA WZROKOWEGO:

- ▶doskonalenie percepcji wzrokowej przy manipulowaniu narzędziami
- ▶następuję rozwój koordynacji wzrokowo ruchowej
- ▶układanie figur w konturach
- ▶układanie obrazków w konturach
- ▶składanie obrazków z części
- ▶klasyfikowanie według barwy, wielkości, kryterium użycia
- ▶naśladowanie wzorów, sekwencji tematycznych i aтематиycznych

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 3 ROK ŻYCIA.

ROZWÓJ MOTORYKI-

▶DUŻA MOTORYKA:

- ▶Pojawiają się ruchy rąk skoordynowane z ruchami nóg i tułowia
- ▶Trzylatek częściej biega niż chodzi
- ▶Pewnie trzyma przedmioty w czasie chodzenia
- ▶Stoi 2-3 sek. na jednej nodze
- ▶Rzuca, kopie, próbuje łapać piłkę
- ▶Jeździ na rowerku trójkołowym
- ▶Samodzielnie wkłada i zdejmuje niektóre części garderoby

▶MAŁA MOTORYKA:

- ▶Rysuje pionową i poziomą linię prostą, krzyżyk oraz koło
 - ▶Buduje wieżę z 8- elementów
 - ▶Posługuje się łyżką, widelcem, kubkiem
 - ▶Samodzielnie wykonuje niektóre czynności higieniczne
 - ▶Wkłada klocki różnego kształtu do właściwych otworów
-

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 3 ROK ŻYCIA

ROZWÓJ SPOSTRZEGANIA WZROKOWEGO

- ▶ doskonalenie percepcji wzrokowej przy manipulowaniu narzędziami
- ▶ następuję rozwój koordynacji wzrokowo ruchowej
- ▶ układanie figur w konturach
- ▶ układanie obrazków w konturach
- ▶ składanie obrazków z części
- ▶ klasyfikowanie według barwy, wielkości, kryterium użycia
- ▶ naśladowanie wzorów, sekwencji tematycznych i aтематиycznych

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 3 ROK ŻYCIA

ROZWÓJ MOTORYKI

▶DUŻA MOTORYKA:

- ▶Pojawiają się ruchy rąk skoordynowane z ruchami nóg i tułowia,
- ▶Trzylatek częściej biega niż chodzi,
- ▶Pewnie trzyma przedmioty w czasie chodzenia,
- ▶Stoi 2-3 sek. na jednej nodze,
- ▶Rzuca, kopie, próbuje łapać piłkę,
- ▶Jeździ na rowerku trójkołowym,
- ▶Samodzielnie wkłada i zdejmuje niektóre części garderoby,

▶MAŁA MOTORYKA:

- ▶Rysuje pionową i poziomą linię prostą, krzyżyk oraz koło,
- ▶Buduje wieżę z 8- elementów,
- ▶Posługuje się łyżką, widelcem, kubkiem,
- ▶Samodzielnie wykonuje niektóre czynności higieniczne,
- ▶Wkłada klocki różnego kształtu do właściwych otworów,

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 4 ROK ŻYCIA

ROZWÓJ MOWY:

- ▶ Pojawienie się dźwiękowych, najczęściej „sz, ż”, potem „cz, dż”
 - ▶ W tym wieku dziecko nie musi jeszcze realizować głoski r- chociaż czasami wskakuje ta głoska przed szumiącymi
 - ▶ Bez względu na kolejność pojawienia się głosek- 4 latek powinien wypowiadać już wszystkie głoski oprócz „r”
 - ▶ Stały wzrost słownictwa
 - ▶ DUŻA MOTORYKA:
 - ▶ wchodzi i schodzi po schodach krokiem naprzemiennym
 - ▶ sprawnie kopie i rzuca piłkę
 - ▶ łapie piłkę przedramionami, przyciskając do siebie
 - ▶ potrafi podskoczyć, przeskoczyć przez przeszkodę i zeskoczyć z niej
 - ▶ MAŁA MOTORYKA:
 - ▶ odwzorowuje linię, koło, kwadrat lub prostokąt i krzyżyk
 - ▶ rysuje po śladzie
 - ▶ usprawnia samoobsługę
 - ▶ zamalowuje powierzchnię kartki lub jej wyznaczony fragment (bez precyzyjnego trzymania się w wyznaczonych granicach).
-

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 4 ROK ŻYCIA.

MAŁA MOTORYKA:

- ▶ lateralizacja prawostronna kształtuje się często już w 3 r. życia,
- ▶ w przypadku lateralizacji lewostronnej, skrzyżowanej proces wyboru dominującej ręki, oka nogi i ucha może wydłużyć się, jednak w przypadku niewybrania należy rozpocząć stymulację,
- ▶ Proces lateralizacji w zależności w jakiej jest formule, może świadczyć o zagrożeniu dysleksją, zwłaszcza gdy w rodzinie ktoś ma dysleksję,

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 5 ROK ŻYCIA

ROZWÓJ MOWY:

- ▶ nadal pytania
- ▶ dzieci zaczynają bawić się słowami, potrafią rymować zauważają wieloznaczność wyrazów
- ▶ pojawiają się metafory, wypowiedzi charakterze przenośnym, porównania
- ▶ wzrost zdolności narracji.
- ▶ **DUŻA MOTORYKA:**
- ▶ taniec, pływanie itd.
- ▶ zdolność powtarzania sekwencji ruchowych
- ▶ stanie na jednej nodze z zamkniętymi oczami
- ▶ skoki ze skakanką
- ▶ **MAŁA MOTORYKA:**
- ▶ pełna samoobsługa
- ▶ umiejętność tworzenia rysunków tematycznych
- ▶ precyzyjne ruchy dłoni

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

WIEK DZIECKA: 5 i 6 ROK ŻYCIA

ROZWÓJ MOWY:

- ▶ rozumienie przyczynowo- skutkowe
- ▶ myślenie przez analogię
- ▶ Kategoryzowanie
- ▶ Sekwencje
- ▶ wykluczanie elementu ze zbioru
- ▶ uzupełnianie elementu w szeregu
- ▶ uzupełnianie zbiorów
- ▶ dobieranie par tematycznych i atematycznych
- ▶ układanie historyjek obrazkowych

Koniec

W opracowaniu korzystano z książki „Wczesna interwencja terapeutyczna – Stymulacja rozwoju dziecka od noworodka do 6. roku życia” autorstwa Jagody Cieszyńskiej i Marty Korendo.

